

ODMEVI NA DOGODKE

večernica ZA LETO 2003

Žirija za podelitev večernice, nagrade za najboljše slovensko izvirno literarno mladinsko delo, izdano v preteklem letu, je letos izbirala med 117 knjigami. V mesecu septembru je razglasila pet enakovrednih finalistov. To so bile naslednje knjige: *Anica in velike skrbi* Dese Muck, *Srebro iz modre špilje* Slavka Pregla, *Prijatelja* Janje Vidmar, *Mrožek dobi očala* Petra Svetine in *Pogašeni zmaj* Bine Štampe Žmavc.

Žirija v sestavi Tone Partljič, predsednik, in članice Marjana Kobe, Darja Lavrenčič Vrabec, Petra Vidali in Darka Tancer-Kajnih je na svoji zadnji seji 29. oktobra 2004 soglasno pripoznala za najboljšo knjigo *Srebro iz modre špilje* (izdano pri Mladinski knjigi) pisatelja Slavka Pregla.

V utemeljitvi k nagradi je žirija zapisala:

Kolektivni junak v romanu Slavka Pregla išče zaklad in ga najde. Dogaja se avantura, dogaja se na počitnicah, dogaja se otrokom. Imamo torej vse postavke za žanr avanturistično počitniškega romana. In vendar dobimo več od žanra. Kolektivni junak ni klišejski, ker so liki prefinjeno individualizirani. Prav tako so premišljene in netipske njihove relacije z okoljem. Generacijski konflikt ne postane samozadosten razlog pretiravanj, ker niso odrasli ne bolj ne manj popolni od še ne odraslih. Oboje avtor ves čas neprizanesljivo in zares duhovito ironizira. Druga ali verjetno prva pripovedna potujitev žanra pa je precizna in bogata pisava, ki ne ovira tekoče zgodbe, vendar pa bralca »vrže« iz samoumevnosti avtomatiziranega dojemanja sveta in mu omogoča, da ga vidi na novo. Natančno artikulirani pisavi se pridružuje natančno zgrajena zgodba. Vse niti se prepletajo in iztečejo, vendar ne v klasičen srečen konec. Zgodba iskanj ostaja na vseh ravneh odprta.

Slavko Pregl, Desa Muck, Peter Svetina, Bina Štampe Žmavc in Janja Vidmar

Odprtost pa je tudi tisti poglavitni presežek Srebra v modri špilji, ki se razkriva že v naslovu. Slavko Pregl poskrbi za subtilno premestitev pojma avanture. Otroci iščejo materialni zaklad. Tudi tega najdejo (pa ne v nerealistični maniri), vendar ne postane razlog neproblematiziranega materialnega zadovoljstva. Najdeno prepustijo arheologom, materialni zaklad postane skupna duhovna last. Kot je skupna duhovna last tisto, kar so na počitnicah nehote iskali in našli vsi. Stari ribič poskrbi za popotnico: »Vzemite si zdaj vsak po eno pest sreče s seboj. Ko se boste potepali po svetu in vam bo kdaj težko, pogledajte v dlan. Spomnite se na ta mir in na to tišino. Pa na vse to srebro!«

Slavko Pregl je že osmi dobitnik večernice v zgodovini Večerove nagrade za mladinsko književost. Prvi lavreat je bil leta 1987 **Tone Pavček** za *Majnice – fulaste pesmi*, sledili so **Desa Muck** (1988) za *Lažnivo Suzi*, **Janja Vidmar** (1999) za *Princesko z napako*, **Feri Lainšček** (2000) za *Mislice*, **Polonca Kovač** (2001) za *Kajo in njeno družino*, **Matjaž Pikalo** (2002) za *Lužo in Marjana Moškrič* (2003) za *Ledene magnolije*.

Slavnostna podelitev večernice je bila 12. novembra 2004 v gledališki dvorani gradu v Murski Soboti v okviru tradicionalnega srečanja slovenskih mladinskih pisateljev Oko besede.

KOLIČINA IRONIJE PREMO-SORAZMERNNA S KOLIČINO SREBRA V LASEH

Slavko Pregl: *»Želim, da bi moji bralci videli svet na novo. Pri tem jih k takemu gledanju skušam zvabiti z nasmehom.«*

Kar se v življenju mladostnikov bistvenega zgodi, se zgodi med počitnicami. Drži? V odpravah, na klatenju ... Šole je v vaših mladostniških romanih bolj malo, najboljša šola za življenje se zdi prosti čas. (Je to vaša mladostna izkušnja?)

V obdobju Genijev (v kratkih in v dolgih hlačah) je bilo šole kar precej in tudi v novjšem času (Usodni telefon – pred izidom letos, Spričevalo – izide naslednje leto) je ne manjka. Zato je seveda včasih tudi čas, da junake pošljem na počitnice. Prosti čas je nedvomno zelo dobra šola za življenje, se jo da pa po mojem mnenju nekoliko bolj srečno zvoziti, če se nas pred tem kaj prime v običajni šoli. Jaz sem bil ves čas osnovne in srednje šole

odličnjak in lahko vam zagotovim, da je bilo moje šolanje v prostem času morda tudi zaradi tega nepozabno. Zato ga rad delim z drugimi, se pravi, bralci. Če me le želijo poslušati.

Počitniških avantur v slovenski mladinski književnosti ne manjka. Če drugače ne, ste jih prebirali tudi kot član oziroma predsednik žirije za večernico. Se (tudi) vam zdi, da so, morda zaradi navidezne lahkotnosti časa, ki ga popisujejo, takšni romani večinoma napisani prelahkotno ali preveč površno? Da večina avtorjev misli, da je pri žanru avtorski perfekcionizem nepotreben?

Prebiranje teh del pokaže razliko med pisanjem in literaturo. Všeč mi je, če se zgodba kar nekam prehitro konča in je bralec zapeljan, ker bi rad več ... Pri nagem žanrskem pisanju je pogosto vse precej jasno kar na začetku in se zdi, da pisec pripoveduje že nekako znano zgodbo. Pri tem mu včasih zmanjka časa za tisto, kar bi lahko ostalo z bralcem tudi